

Etikkrådets arbeid under kriteriet for menneskerettigheter

I retningslinjenes § 3 heter det: «Observasjon eller utelukkelse kan besluttes for selskaper der det er en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til eller selv er ansvarlig for grove eller systematiske menneskerettighetsbrudd».

Etikkrådet har i flere år arbeidet systematisk med noen sektorer der risikoen for menneskerettighetsbrudd synes særlig stor. Hovedinnsatsen i 2018 har vært knyttet til undersøkelser av brudd på arbeidstakerrettigheter i tekstilindustrien i Sørøst-Asia og forhold som grenser til tvangsarbeid for migrantarbeidere i Gulf-statene, samt barnearbeid i frøproduksjon og farlige arbeidsforhold i skipsopphugging i Bangladesh og Pakistan. Arbeidet med tekstilselskaper er nærmere omtalt på side 16. Rådet undersøker også fortløpende saker som fanges opp gjennom porteføljeovervåkingen. I 2018 har rådet brukt mye tid på saker der infrastrukturprosjekter har kommet i konflikt med urfolks rettigheter.

Migrantarbeidere i Gulf-statene

Siden 2016 er ni selskaper i bygnings- og service-næringen i Gulf-statene undersøkt for å kartlegge om de medvirker til at migrantarbeidere settes i en tvangssituasjon. Rådet har særlig rettet arbeidet mot rekrutteringsprosessen der arbeidstakerne ofte bærer mesteparten av kostnadene, samtidig som de før avreise fra hjemlandet forespeiles bedre lønns- og arbeidsvilkår enn de faktisk tilbys når de ankommer arbeidsstedet. To av disse selskapene har gått ut av fondet uten at Etikkrådet har avgitt noen tilrådning, mens ett selskap er lagt bort fordi rådet mente at det ikke medvirket til grove menneskerettighetsbrudd. I 2018 har rådet fått gjennomført nye undersøkelser av tre av selskapene og avholdt møter med to av dem. Det er krevende å undersøke arbeidsforholdene i disse statene, og det er også vanskelig å vurdere om selskapene i fondet har ansvar for normbrudd som kan føre til utelukkelse. Undersøkelsene har også avdekket andre brudd på arbeidstakerrettigheter som for eksempel ulovlig overtid og trakassering. Rådet vil i 2019 avslutte vurderingen av de selskapene der data er samlet inn, og dessuten ta stilling til videre arbeid med dette temaet.

Barnearbeid i frøproduksjon

Etikkrådet har siden 2005 undersøkt barnearbeid ved frøproduksjon i India. Åtte selskaper har blitt undersøkt, og ett selskap er utelukket som følge av dette arbeidet. Norges bank besluttet i 2018 å følge opp ett slikt selskap gjennom eierskapsutøvelse på grunnlag av en anbefaling om observasjon fra Etikkrådet. Både Etikkrådet og Norges Bank er altså fortsatt engasjert i denne problemstillingen som begge institusjoner har arbeidet med nesten helt siden de etiske retningslinjene ble etablert. Etikkrådet hadde i 2018 møter med fem indiske frøselskaper. Det har siden 2005 vært en betydelig reduksjon i omfanget av barnearbeid i denne industrien, men antall barn som arbeider med produksjon av hybride frøsorter, er likevel betydelig. Etikkrådet vil fortsette å følge utviklingen på dette området nøye.

Skipsopphugging

I 2017 begynte Etikkrådet å utrede rederiselskaper som avhender sine skip til opphugging i Bangladesh og Pakistan. Arbeids- og miljøforholdene ved skipsopphuggingen i disse landene er svært dårlige, og disse sakene er vurdert både opp mot miljø- og menneskerettighetskriteriet. Fire selskaper ble utelukket på dette grunnlaget i 2018, mens ett selskap ble satt til observasjon. Etikkrådet vil videreføre dette arbeidet i 2019 og i tillegg vurdere selskaper som avhender skip til opphugging i India.

Infrastrukturprosjekter i urfolksområder

Porteføljeovervåkingen har de siste årene fanget opp flere medieoppslag om infrastrukturprosjekter i urfolksområder, spesielt i Sør-Amerika. Sakene Etikkrådet har hatt til vurdering i 2018, berører urfolks rett til landområder og naturressurser, kulturelle rettigheter og retten til selvbestemmelse. Arbeidet med slike utredninger vil fortsette i 2019.